

Profesor pirat

Autor tekstu: **Marek Wroński**

Aczkolwiek nierzetelność naukowa jest w Polsce coraz częściej ujawniana, to plagiaty nadal są okrywane zasłoną milczenia przez władze uczelni i środowiska naukowe. To sprawia, że plagiatorzy po krótkim chwilowym „zawstydzeniu” funkcjonują nadal, jak gdyby nigdy nic się nie stało.

Typowym przykładem tolerowania plagiatu jest sprawa zespołu pięciu asystentów, którym kierowała dr hab. Aniela Puszko, profesor Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, były kierownik Katedry Chemii Bioorganicznej. Na polecenie szefowej asystenci przetłumaczyli z angielskiego dziewięć rozdziałów książki „Heterocyclic N-oxides”, wydanej w USA przez dwóch włoskich profesorów chemii. Tłumaczenia opublikowano w uczelnianym czasopiśmie jako prace oryginalne całej szóstki. Po ujawnieniu skandalu uczelniana komisja dyscyplinarna odwołała w grudniu 1999 r. prof. Puszko ze stanowiska kierownika katedry, ale rektor akademii Marian Noga nie widział już powodu, aby najbardziej winnych plagiatu zwolnić z pracy. Pani profesor nadal więc wykłada na uczelni i nawet w ostatnich uczelnianych wyborach elektorskich padło na nią 20 głosów kolegów-profesorów.

Innym przykładem jest przypadek dr. hab. Zygmunta Wnuka, profesora Uniwersytetu Rzeszowskiego i wicedyrektora do spraw naukowych tamtejszego Instytutu Wychowania Fizycznego i Zdrowotnego. Prof. Wnukowi sześciu naukowców z Uniwersytetu Jagiellońskiego (m.in. prof. Andrzej Górecki i prof. Kazimierz Krzemień) zarzuciło plagiat w wydanym przez niego przewodniku po Magurskim Parku Narodowym, który utworzono w 1995 r. w Beskidzie Niskim. Mimo że oskarżający list trafił na ręce rektora Włodzimierza Bonusiaka jeszcze w 2000 r., ten nie skierował sprawy do rzecznika dyscyplinarnego. Obecnie sprawa się przedawniła, zaś prof. Wnuk publicznie utrzymuje, że zarzuty są pomówieniem i wyrazem niechęci naukowego środowiska krakowskiego do ludzi z Rzeszowa.

Prawdopodobnie na przełomie marca i kwietnia br. [2003] Centralna Komisja ds. Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych po raz pierwszy w historii jej istnienia rozważy decyzję o wystąpieniu do prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego z wnioskiem o odebranie tytułu profesorskiego. Sprawa dotyczy Macieja Potępy, byłego pracownika Katedry Filozofii Uniwersytetu Łódzkiego i Instytutu Filozofii i Socjologii PAN w Warszawie. Prof. Potępie zarzucono dokonanie pięciu plagiatów w artykułach naukowych oraz znacznych zapożyczeń tekstu od innych autorów w książce, która była jedną z podstaw do wystąpienia o jego profesurę. Ówczesny rektor Uniwersytetu Łódzkiego prof. Stanisław Liszewski niepodjęcie działań dyscyplinarnych wobec prof. Potępy w maju 2001 r. uzależnił od natychmiastowego zwolnienia się nierzetelnego profesora. Ten przyjął warunek i po czterech miesiącach zatrudnił się ze znacznie lepszą pensją na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie.

Śmiem przypuszczać, że w kolejce do odebrania tytułu profesorskiego jest już następna osoba: 67-letni Marian Ochmański, były wieloletni dziekan Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Marii Skłodowskiej-Curie w Lublinie (UMCS). W ostatnich trzech miesiącach zarzucono mu popełnienie trzech plagiatów — wszystkie są tzw. pirackie, czyli tekst innego autora został w całości przejęty przez plagiatora. Pierwszy plagiat, odkryty w połowie listopada 2002 r., polegał na całkowitym przepisaniu 10-stronicowej pracy Czesława Kupisiewicza, emerytowanego profesora Uniwersytetu Warszawskiego, członka rzeczywistego Polskiej Akademii Nauk. Praca Kupisiewicza „Edukacyjne nadzieje i rozczarowania XX wieku” ukazała się na początku 2000 r. w czasopiśmie „Forum Oświatowe”. Prof. Ochmański najpierw wygłosił tę pracę jako swój referat na konferencji naukowej w Kazimierzu nad Wisłą, którą jako dziekan uroczyście otwierał w maju 2001 r. Następnie przekazał do druku w monografii pokonferencyjnej „Wielowymiarowość integracji w teorii i praktyce edukacyjnej”, która wyszła w lutym 2002 r. w Wydawnictwie UMCS.

Druga praca jest dokładnym tłumaczeniem kilkunastostronicowego artykułu „Dlaczego psychologowie powinni zajmować się problemami alkoholizmu i narkomanii?” znanego amerykańskiego profesora psychologii Williama Millera, który w 1997 r. wspólnie ze swoją współpracowniczką dr Sandrą Brown zamieścił w prestiżowym miesięczniku „American Psychologist”. Ochmański miał identycznie zatytułowane wystąpienie na konferencji „Człowiek i

uzależnienia", zorganizowanej przez Stowarzyszenie „Spes Vitae” na początku grudnia 2002 r. w Lublinie, zaś artykuł, po wyrzuceniu całej bibliografii (134 pozycji), zamieścił pod swoim nazwiskiem w monografii pokonferencyjnej. Po polsku i po angielsku. Kiedy posłałem kserokopię tej pracy prof. Millerowi, jego reakcją było jedno słowo: Nieprawdopodobne!

Trzecia zapożyczona praca pochodzi z V tomu serii wydawniczej „Nieobecne dyskursy” wydanego w Toruniu w 1997 r. pod redakcją prof. Zdzisława Kwiecińskiego. Prof. Ochmański tym razem przejął pierwszą połowę obszernego artykułu brytyjskiego profesora Vica Kelly'ego „Edukacja w społeczeństwie demokratycznym: podstawowe zasady”. „Swoją” pracę zatytułował „Podstawowe zasady edukacji w społeczeństwie demokratycznym” i zamieścił w książce „Edukacja w perspektywie integracji Europy”, której był redaktorem naukowym. Pozycję tę wydała Wyższa Szkoła Pedagogiczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej (WSP TWP) w Warszawie. Ochmański był w niej zatrudniony (na drugim etacie) jako dyrektor Instytutu Pedagogiki w Lublinie. Zatrudniał tam m.in. czterech profesorów i sześciu asystentów ze swego Wydziału Pedagogiki i Psychologii UMCS. Miarą szacunku, jakim cieszył się w Lublinie były dziekan, jest fakt, że UMCS zgłosił jego kandydaturę na członka Centralnej Komisji ds. Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych!

Sprawę plagiatu nagłośnił już „Kurier Lubelski”. Z początkiem lutego 2003 Marian Ochmański został zawieszony w prawach pracownika akademickiego przez ministra edukacji narodowej i sportu Krystynę Łybacką. Po ujawnieniu pierwszego plagiatu otworzono postępowanie dyscyplinarne, w którym rektor UMCS prof. Marian Harasimiuk zażądał zwolnienia Ochmańskiego z pracy i kary usunięcia go z zawodu nauczycielskiego na okres trzech lat. Teraz, gdy wiadomo już o kolejnych plagiatach, można spodziewać się, że rektor zażąda surowszej kary, być może dożywotniego zakazu pracy w tym zawodzie.

Z kolei rektor WSP TWP prof. Julian Auleytner, stosując się do decyzji min. Łybackiej, również zawiesił prof. Ochmańskiego w swojej szkole i zabronił kontaktu ze studentami. Usunął też nierzetelnego profesora ze składu senatu oraz powołał nowego dyrektora Instytutu Pedagogiki w Lublinie.

Wydawnictwo UMCS rozesłało w styczniu do wszystkich bibliotek, które zakupiły książkę, gdzie widnieje praca prof. Ochmańskiego a la Kupisiewicz, odpowiednią wklejkę informującą czytelników o zaistniałym plagiacie i prawdziwym pochodzeniu publikacji. niesprzedane egzemplarze zostały wycofane z dystrybucji i drugie wydanie tej książki ma być przygotowane od nowa. Na UMCS tymczasem dziekan Wydziału Pedagogiki i Psychologii dr hab. Zdzisław Bartkowiak powołał Wydziałową Komisję do spraw Etyki, która ma sprawdzić pod kątem rzetelnego cytowania cały dorobek naukowy prof. Ochmańskiego z ostatnich 10 lat.

Plagiaty nie są zjawiskiem nowym — czarne owce zdarzają się wszędzie. Problem w tym, by takie akademickie kanty ujawniać, a ich sprawców szybko karać i publicznie piętnować. Niestety, nie wszystkie władze uczelniane w Polsce reagują tak skutecznie jak rektorzy UMCS i WSP TWP.

[Tekst ukazał się wcześniej w tygodniku *Polityka*, nr 10/2003]

Marek Wroński

Doktor medycyny. Lekarz mieszkający w Nowym Jorku. Zajmuje się problemem oszustw naukowych w Polsce i na świecie. Autor będzie wdzięczny każdemu za informacje o konkretnych tego typu przypadkach w środowisku naukowym i akademickim (gwarantowana pełna dyskrecja).

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 21-03-2004)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,3318) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,3318>)

Contents Copyright © 2000-2008 Mariusz Agnosiewicz
Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl